

Metodika pro správní orgány k postupům při projednávání případů domácího násilí

(se zaměřením na změny účinné od 1. 7. 2025)

Obsah

	str.
Část I – Domácí násilí	3
Část II – Právní úprava	6
Část III – Praktické otázky	10

Část I.

Domácí násilí

Domácí násilí je patologickým společenským jevem se specifickou dynamikou. Jeho důsledky se projevují v oblasti právní, psychologické, sociologické i ekonomické. Není omezeno věkem ani společenským postavením. Oběťmi jsou ženy, muži, děti i osoby staršího věku.

Domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické a ekonomické násilí páchané mezi blízkými osobami, které se vyznačuje opakovaností, dlouhodobostí a stupňujícím se charakterem. Dochází k němu v soukromí, což ztěžuje identifikaci a pomoc obětem. Role násilníka a oběti jsou jasně definovány a nezaměňují se. Násilí narůstá pomalu a ohrožená osoba obtížně pozná okamžik, kdy již vztah není bezpečný.

Průběh domácího násilí:

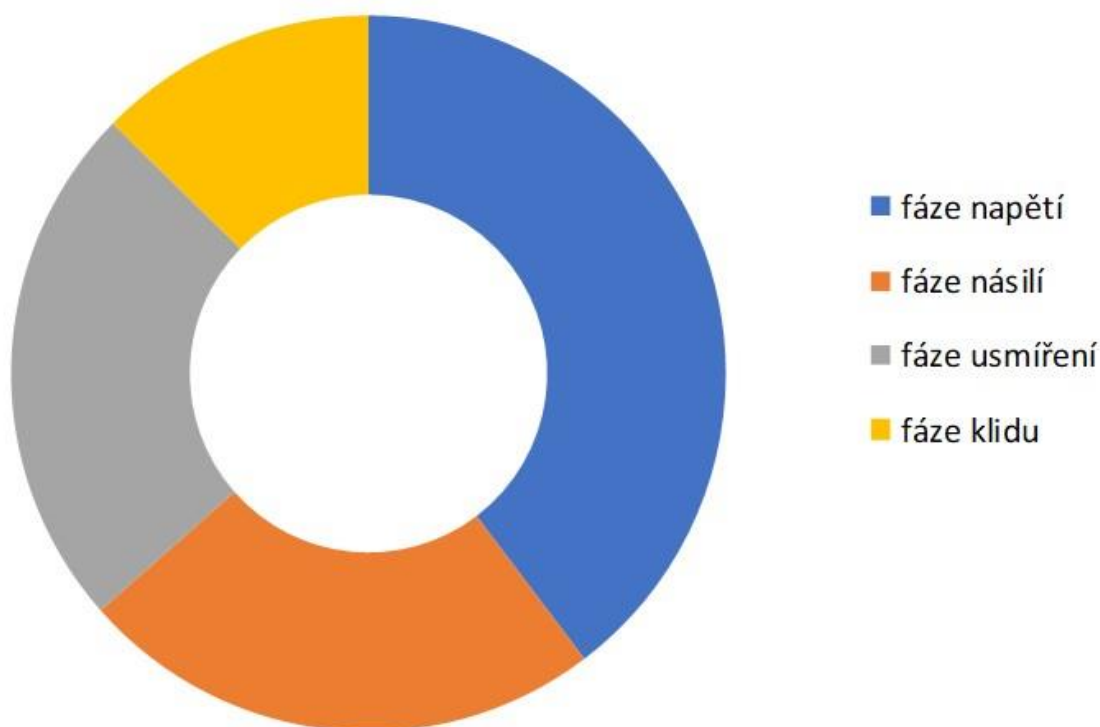
- **Opakovanost:** Násilí se opakuje v různých formách a intenzitě.
- **Dlouhodobost:** Násilí se odehrává v průběhu delšího času, často roky, ale jeho eskalace může být i velmi rychlá.
- **Stupňující se charakter:** Intenzita násilí se postupně zvyšuje.
- **Soukromí:** Násilí se odehrává v soukromí, většinou společného obydlí, ale i mezi bývalými partnery, což ztěžuje identifikaci a pomoc.
- **Jasně role:** Násilník a oběť mají jasně definované role, které se nezaměňují.

Mezi možné projevy domácího násilí patří¹:

- **Psychické násilí** v podobě urážek, ponižování, zesměšňování či kritizování. Útok může být veden i na věci, na které má ohrožená osoba citovou vazbu (ničení osobních věcí). Projevovat se může i vydíráním, vyhrožováním nebo zastrasováním. Častá bývá i kontrola pohybu a telefonu, e-mailu, omezování samostatnosti a rozhodování o sobě.
- **Fyzické násilí** ve všech možných podobách – od facek, tahání za vlasy, omezování v pohybu až po bití bezprostředně ohrožující zdraví či dokonce život.
- **Sexuální násilí** ve smyslu např. nucení k sexuálním aktivitám či vynucování nepříjemných sexuálních praktik.
- **Ekonomické násilí**, kdy je násilnou osobou uplatňována ekonomická kontrola, oběť může být nucena k odevzdávání peněz či jí může být znemožněno (zakázáno) chodit do práce.
- **Sociální izolace** a zakazování udržování či navazování kontaktů s rodinou, přáteli či kolegy.

Domácí násilí je řetězec incidentů vyvíjejících se v čase, a proto je tolik těžké ho popsat. Násilná osoba uplatňuje a upevňuje moc nad obětí a v rodině, může cyklus opakujících se situací tvořit, střídají se fáze napětí, násilí, usmíření a klidu. Každá fáze může být různě dlouhá, a to od několika dní až po několik měsíců. Jinak může probíhat v krátkém vztahu a jinak ve vztahu mnohaletém. Různě také mezi partnery nebo v mezigeneračním soužití. Jedná se o partnerské, tedy velmi dynamické násilí.

¹ <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>

1. **Fáze napětí** – Násilná osoba začíná být podrážděná až slovně agresivní. Prudce reaguje na drobné podněty. Ohrožená osoba se snaží minimalizovat tyto projevy a přizpůsobuje se požadavkům násilné osoby ve snaze předejít výbuchu zlosti. Často je kritizována, ponižována, kontrolována a v rodině „houstne“ atmosféra.
2. **Fáze násilí** – Násilná osoba přebírá moc a kontrolu. Slovní agrese přechází v násilí fyzické, pro které má ohrožená osoba vždy své zdůvodnění. Pro násilí často postačí jakákoliv záminka. V oběti vzrůstá úzkost, strach a její snaha o předcházení násilí je v této fázi již neúčinná.
3. **Fáze usmíření** – Fáze usmíření se vyznačuje omlouváním se, slibováním nápravy nebo zlehčováním násilí či svalováním viny na oběť. Násilná osoba může vyhrožovat sebevraždou nebo sebepoškozením, kdyby oběť odešla. Ta chce uvěřit tomu, že se nebude násilí již opakovat a že dojde ke změně. Věřit může dokonce i tomu, že jde vlastně o projev lásky. Fáze usmíření může mít i jinou podobu. Násilná osoba se neomlouvá, po určitou dobu nekomunikuje, „trestá“ ohroženou osobu mlčením. Poté přenáší vinu za násilí na ni.
4. **Fáze klidu** – Nedochází k žádnému násilí a násilná osoba se podílí na chodu domácnosti a fungování vztahu. Na první pohled se může zdát, že se situace skutečně stabilizovala a že došlo k nápravě. Ohrožená osoba chce zachovat rodinu a vztah. Znovu věří, že násilná osoba není tak špatná. Fáze klidu však netrvá věčně, v násilné osobě začíná vzrůstat podráždění a schyluje se k dalšímu napětí.

Kromě výše zmíněného střídání jednotlivých fází ztěžuje odchod ohrožené osoby z násilného vztahu mnoho dalších faktorů:

- **Vztahová závislost** – I když si ohrožená osoba racionálně uvědomuje, že ve vztahu není šťastná, nedovede si mnohdy život bez násilné osoby představit. Tomu napomáhá i společná minulost, která činí odchod o to složitější.

- **Sdílení mnoha společných „položek“** – V dlouhodobých vztazích existuje nejen rodinné (děti, společní příbuzní, známí), ale i ekonomické (bydlení, majetek) propojení. Zpřetrhání pout na pozadí společné minulosti nebývá jednoduché.
- **Izolace** – Ohrožená osoba je navíc bez vlastních finančních prostředků i širších vazeb na své sociální okolí. Hledat pomoc a cestu osamostatnění se není za takové situace vůbec lehké.
- **Strach** – V neposlední řadě je vše umocněno strachem. Násilná osoba bývá velice zdatná ve vyhrožování a ohrožená osoba má oprávněné obavy z toho, co se bude dít, rozhodne-li se ze vztahu odejít.

Partnerské násilí samo od sebe neskončí. Nikdo nemá právo druhému ubližovat a nikdo nemá povinnost takové jednání trpět. Za násilí je vždy zodpovědný ten, kdo se ho dopouští.

Proč je domácí násilí nebezpečné?

- Je skryté před zraky veřejnosti i státních orgánů.
- Narůstá pozvolna, ohrožená osoba obtížně pozná okamžik, kdy již vztah není bezpečný.
- Lze se před ním těžko bránit, protože ohrožená osoba s násilníkem sdílí řadu společného, a to včetně obydlí, ze kterého nemá kam odejít.
- Má dopad na děti přítomné při násilí, které získávají negativní vzory a považují je za normální.
- Má vzrůstající tendenci - zpočátku se jedná o útoky proti lidské důstojnosti (urážky, vydírání, ponižování), následují útoky proti zdraví (facky, bití, škracení) a může vyústit až v útoky proti životu.

Část II. Právní úprava

Problematika domácího násilí je velmi široká, jeho právní aspekty nalezneme v právu trestním, občanském i správním.

A. Občanské právo

Právní úprava byla doplněna zákonem č. 78/2025 Sb. o legální definici domácího násilí v § 3021 občanského zákoníku, kdy domácím násilím se rozumí *jednání vůči oběti,*

- 1) kterým bylo nebo může být neoprávněně zasaženo do její duševní nebo tělesné integrity, svobody, důstojnosti, zejména v pohlavní oblasti, vážnosti, cti nebo soukromí,*
- 2) kterým byla vážně ohrožena nebo narušena její schopnost uspokojovat své potřeby nebo potřeby členů společné domácnosti, nebo*
- 3) které spočívá ve zneužívání moci nebo nerovného postavení.*

Obětí domácího násilí může být

- a) osoba, která s osobou dopouštějící se domácího násilí žije nebo žila ve společné domácnosti nebo kterou opakovaně a dlouhodobě navštěvuje,
- b) osoba blízká nebo ten, kdo jí dříve byl, nebo rodič společného dítěte nebo ten, kdo s osobou dopouštějící se domácího násilí vykonává rodičovskou odpovědnost.

Je vhodné zmínit i definici Elder Abuse and Neglect (EAN), která byla přijata dne 1. 6. 2022 Výborem pro práva starších osob Rady vlády pro lidská práva, a hovoří o týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatném zacházení s nimi.

(EAN) je jednorázové nebo opakované, záměrné nebo nezáměrné jednání nebo nečinnost vůči člověku vyššího věku, typicky ve vztahu odůvodněně očekávatelné důvěry, v jehož důsledku došlo ke škodě či újmě fyzické, psychické, sociální, materiální, právní, nebo mravní, případně k jejich kombinaci.

Důsledkem tohoto jednání či nečinnosti může být kromě ohrožení majetku, zdraví, života, svobody nebo lidské důstojnosti také vznik či prohloubení situační, dočasné nebo celkové zranitelnosti člověka.

Výše definované může, ale nemusí naplňovat skutkovou podstatu trestného činu.

Jeho původci mohou být jednotlivci, instituce či společenské prostředí.

B. Trestní právo

Trestní zákoník reaguje na nejzávažnější případy domácího násilí. Ale ne každé domácí násilí je týráním ve smyslu § 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Za týrání je v tomto směru považováno „*zlé nakládání s jinou osobou, které se vyznačuje především vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, jakož i určitou mírou trvalosti, a současně dosahuje takové intenzity, aby bylo schopno vyvolat stav, kdy osoba, která je takovému jednání vystavena, ho pociťuje jako těžké přikročí*“.²

Pro naplnění znaku domácího násilí se nevyžaduje absolutní podrobení oběti v tom smyslu, že by nebyla schopna žádné obrany, byť k tomu postupem času dojde. Důležité je, kdo je iniciátorem většiny konfliktů.

² Durdík, T. Komentář k § 199. In: Draštík, A.; Durdík, T.; Fremr, R. a kol. *Trestní zákoník. Komentář* [online]. ASPI, Wolters Kluwer, stav k 1. 1. 2015

Př.: Jednání pachatele spočívalo „v intenzivním psychickém násilí v podobě soustavného ponižování v oblasti vzhledu a důstojnosti, bránění ve styku s rodinnými příslušníky, neustálé kontroly jejího pohybu i pomocí telefonu, kdy se mu musela hlásit, kde a s kým je, podezřívání z nevěry, a neustálém vyvolávání hádek spojené s nadáváním“.

Jednotlivé útoky nelze posuzovat izolovaně, ale je třeba hledat souvislosti a nahlížet na jednání pachatele jako na celek.

Domácímu násilí se věnuje mnoho odborné literatury, jmenujme alespoň:
Čírtková, L, *Domácí násilí. Nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*.

Oběť domácího násilí, která se rozhodne týráním řešit, nastupuje dlouhou a nejednoduchou cestu, která spočívá nejenom v řešení situace z hlediska práva, ale také z hlediska sociálního a ekonomického. Přístup k účinné ochraně musí nastat ještě dříve než eventuální závažné důsledky.

I průběh samotného trestního řízení ovlivňuje, jak oběť vnímá a hodnotí pojem spravedlnosti. Proto je důležité, aby mohla skutečně uplatnit svá procesní práva. Teorie procedurální spravedlnosti hovoří o tom, že „pro to, aby účastníci vnímali rozhodnutí jako spravedlivé a podřídili se mu, nestačí, aby rozhodnutí bylo učiněno materiálně správně. Je třeba, aby účastníci měli možnost se v daném řízení vyjádřit, aby vnímali, že je jim nasloucháno, že je s nimi zacházeno s respektem, že je rozhodnutí přijímáno z neutrální pozice a transparentně a že se rozhodující orgány snaží rozhodnout nejlépe v rámci svých možností. [...] Lidé jsou ochotni akceptovat za těchto podmínek i rozhodnutí, která jim nevyhovují.“³

Pokud oběť opustí společnou domácnost, kterou obývala s původcem násilí, je vhodné využít možnosti vést její osobní údaje (bydliště, doručovací adresa, místo výkonu povolání či zaměstnání nebo podnikání) tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení či úředníci Probační a mediační služby činní v dané věci.

Ochrany obětí lze dosáhnout různými prostředky, jejichž užití by vždy mělo vycházet z posouzení rizik.

C. Přestupkové právo

Pokud není možné řešit domácí násilí trestním právem, nastupuje **právo přestupkové**.

Do přestupkového řízení patří méně závažné případy domácího násilí, zejména tzv. situacní párové násilí. Model uplatňování moci a kontroly ze strany agresora ve vztahu k oběti může chybět, nebo je vyhodnocen jako méně závažný. Násilí je reakcí na vyhrocenou situaci, respektive určitý konflikt. Jeho intenzita a četnost bývá nižší než v případech týrání. Je podstatné zmínit, že není vyloučeno, že se původně konfliktní domácnost překloupí do týrání.⁴

³ Drápal, J. Procedurální spravedlnost a trestní řízení: zahraniční poznatky a jejich možné využití v ČR. *Advokátní deník* [online]. 8. 4. 2020 [cit. 16. 3. 2024]. Uvedený článek se zaměřuje především na možnost využití poznatků procedurální spravedlnosti ve vztahu k obviněným, domnívám se nicméně, že je lze plně využít i ve vztahu k obětem trestné činnosti.

⁴ Beránková, A. Vybrané právní aspekty problematiky domácího násilí – 3. díl. *Advokátní deník* [online]

Domácí násilí je řešeno primárně jako některý z přestupků proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 podle zákona o některých přestupcích.⁵ Řízení o přestupku podle odstavce 1 písm. b) nebo c) spáchaném mezi osobami blízkými anebo o přestupku podle odstavce 1 písm. a) lze zahájit (a v již zahájeném řízení pokračovat) pouze se souhlasem osoby přímo postižené spáchaním přestupku. *Pro zahájení řízení o přestupku se nevyžaduje souhlas osoby přímo postižené spáchaním přestupku v případech, kdy byla spáchaním přestupku postižena osoba mladší 18 let nebo byl dotčený přestupek důvodem vykázaní ze společného obydlí.*

Správní orgán by měl věnovat pozornost kontextu násilí a vzít v úvahu možné pokračování v přestupku podle § 7 přestupkového zákona, případně zvážit, zda jednotlivá dílčí jednání již nenaplnňují skutkovou podstatu trestného činu.

Pokud je obviněný z přestupku v kontextu domácího násilí uznán vinným, je vhodné, v odpovídajících případech, doplnit správní trest o uložení omezujícího opatření. V úvahu přichází zejména omezující opatření spočívající v zákazu styku s určenou osobou, nebo opatření spočívající v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování (intervenčnímu programu) - § 52 odst. 7 přestupkového zákona.

Ochranu obětí domácího násilí v řízení přestupkový zákon obsahuje především v následujících ustanoveních:

§ 72a Ochrana osob vystupujících v přestupku.

(1) Správní orgán vyloučí z nahlížení do spisu údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání osob vystupujících v řízení o přestupku na jejich žádost, vyžaduje-li to ochrana jejich soukromí nebo bezpečnosti. O žádosti podle věty první rozhodne správní orgán usnesením.

(2) Údaje podle odstavce 1 jsou vyloučeny z nahlížení do spisu, pokud byl přístup k těmto údajům omezen v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, je-li tato skutečnost správnímu orgánu známa. O vyloučení z nahlížení do spisu se učiní záznam do spisu.

Novelou zákona o přestupcích, která bude účinná od 1. 7. 2025, je doplněno

v § 71 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Osoba přímo postižená spáchaním přestupku má právo na doprovod důvěrníkem. Důvěrníkem může být kterákoli plně svéprávná fyzická osoba, kterou si osoba přímo postižená přestupkem zvolí. Důvěrník poskytuje osobě přímo postižené spáchaním přestupku potřebnou, zejména psychickou, pomoc. Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v řízení o přestupku postavení obviněného, zmocněnce obviněného, svědka, znalce nebo tlumočníka. Důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu a řízení.“

V § 72a odst. 1 se za slovo „podnikání“ vkládají slova „, popřípadě jiné údaje umožňující kontakt“.

⁵ § 7 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, zní:

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí,

b) jinému ublíží na zdraví, nebo

c) úmyslně naruší občanské soužití tak, že

1. jinému vyhrožuje újmou na zdraví,

2. jiného nepravdivě obviní z přestupku,

3. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo

4. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.

V § 72a se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Správní orgán na žádost osoby přímo postižené spácháním přestupku učiní, je-li to potřebné k zajištění její bezpečnosti, ochrany před druhotnou újmou nebo soukromí, potřebná opatření k zabránění jejího kontaktu s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání přestupku nebo proti níž se vede řízení o přestupku při všech úkonech, kterých se účastní, a to i před jejich započatím a po jejich skončení. Nelze-li kontaktu osob podle věty první při úkonu zabránit, protože to vylučuje povaha prováděného úkonu, správní orgán učiní potřebná opatření, aby bylo kontaktu mezi těmito osobami zabráněno před započatím a po skončení úkonu.“.

V § 82 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Při výslechu svědka je nutno šetřit jeho osobnost. Otázky směřující do intimní oblasti mohou být pokládány jen tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro řízení o přestupku, zvláště šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat.“.

Tato opatření by měla přispět k ochraně oběti domácího násilí před sekundární viktimizací⁶.

S řešenou problematikou souvisí i ustanovení § 55 odst. 4 správního řádu o **ODEPŘENÍ SVĚDECKÉ VÝPOVĚDI**. Výpověď může odepřít ten, kdo by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.

Svědka může odepřít výpověď vždy pouze ke konkrétním otázkám, nikoliv k výpovědi jako celku. Odepře-li výpověď ke konkrétní otázce, správní orgán jeho odepření vyznačí v protokolu.

Správní orgán by měl osobě svědka poskytnout přiměřené poučení, a to jak ve vztahu k povinnosti mluvit pravdu a nic nezamlčovat (včetně případných následků porušení této povinnosti), tak i ohledně možného odepření výpovědi z výše uvedených důvodů. Širší rozsah práva odepřít výpověď ve smyslu § 55 odst. 4 správního řádu bude dán jen u fyzických osob, a to spíše výjimečně. Za bezdůvodné odepření výpovědi může být uložena pořádková pokuta podle § 62 odst.1 správního řádu.

Samostatnou kapitolou jsou výslechy dětí mladších 15 let, které jsou svědky domácího násilí, a měly by vypovídat proti zák. zástupci, tedy osobě blízké. Při poučení by měl správní orgán přihlížet k osobnosti svědka, zejména pak k jeho rozumovým schopnostem a poučit jej jemu srozumitelným způsobem.

Podle § 137 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je možné ze shodného, výše popsaného, důvodu odepření podání vysvětlení.

⁶ Sekundární viktimizaci je možno vymezit jako poškozování oběti, kdy předmětné poškozování je představováno reakcemi vnějšího světa na oběť a přístupem k její situaci. Blíže k tomu viz např. HEPOVA, A. Sekundární viktimizace – věrná přítelkyně obětí přestupkového jednání. *Iurium Scriptum*, 2024, č. 2, s. 12-27.

Část III. Praktické otázky

V důsledku nabytí účinnosti zákona č. 78/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další zákony v souvislosti s potíráním domácího násilí (jehož částí sedmou dochází ke změnám v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), vyvstává potřeba blíže popsat postup k jednotlivým změnám týkajících se přestupkového řízení.

Osoba přímo postižená spácháním přestupku⁷ je osoba, které po zahájení / pokračování v řízení náleží práva uvedená zejm. v § 71 ZOP, již **je**:

- A) **osoba, jejíž souhlas se zahájením řízení je dle § 79 odst. 1 ZOP nezbytný proto, aby řízení o přestupku mohlo být zahájeno** [*„(1) Řízení o přestupku, o němž tak stanoví jiný zákon, lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Je-li osob přímo postižených spácháním přestupku více, postačí souhlas pouze jedné z nich.“*]

NEBO

- B) **osoba dle 79 odst. 5 ZOP** [*„(5) Byla-li spácháním přestupku **postižena osoba mladší 18 let** nebo **byl-li přestupek důvodem vykázání ze společného obydlí**, zahájí správní orgán řízení nebo v již zahájeném řízení pokračuje bez souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku.“*]

K novému:

§ 71 odst. 2 ZOP

Právo OPPSP na doprovod důvěrníkem

(2) Osoba přímo postižená spácháním přestupku má právo na doprovod důvěrníkem. Důvěrníkem může být kterákoli plně svéprávná fyzická osoba, kterou si osoba přímo postižená přestupkem zvolí. Důvěrník poskytuje osobě přímo postižené spácháním přestupku potřebnou, zejména psychickou, pomoc. Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v řízení o přestupku postavení obviněného, zmocněnce obviněného, svědka, znalce nebo tlumočníka. Důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu a řízení.

- zvolení důvěrníka

Zvolení důvěrníka není třeba jakkoliv prokazovat, např. plnou mocí (nejde o zmocněnce). Stačí, aby OPPSP v úvodu prováděného úkonu správnímu orgánu sdělila, že si předmětnou, plně svéprávnou fyzickou osobu zvolila svým důvěrníkem. O možnosti mít důvěrníka je třeba OPPSP poučit již před úkonem.

Správní orgán je povinen ověřit plnou svéprávnost důvěrníka, a to, že není osobou vyjmenovanou v zákoně, která by vylučovala možnost být důvěrníkem.

⁷ Osoba přímo postižená spácháním přestupku může v řízení o přestupku uplatňovat nárok na náhradu škody (majetkové újmy) či nárok na vydání bezdůvodného obohacení, a pak se stává zároveň účastníkem řízení jako poškozený (v části týkající se jejího nároku). Nárok na náhradu nemajetkové újmy však uplatnit nemůže (a účastenství z tohoto titulu ji nemůže svědčit ani v případě, že nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatnila v předcházejícím trestním řízení).

- přítomnost důvěrníka u úkonu

Přítomnost důvěrníka je třeba zaznamenat do protokolu, včetně jeho osobních údajů.

Důvěrníka je třeba poučit o tom, že jeho úkolem je poskytování potřebné, zejména psychické podpory OPPSP, že nesmí jakýmkoliv způsobem zasahovat do úkonu a řízení, ani klást otázky. Ústnímu jednání přítomný důvěrník podepisuje protokolaci ústního jednání.

- vyloučení důvěrníka

Pokud by důvěrník narušoval postup správního orgánu tím, že by rušil pořádek, lze mu po předchozím napomenutí podle § 62 odst. 1 písm. b) SŘ uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 tisíc Kč (rozhodnutím o uložení pořádkové pokuty).

Pokud by důvěrník nepřístojným chováním rušil pořádek při ústním jednání, příp. jiném úkonu (za HRUBÉ RUŠENÍ POŘÁDKU lze považovat jednání, které znemožňuje provedení ústního jednání hlasitými projevy, napadáním ostatních osob, urážkami, atd.; příp. chování, kterým výrazně snižuje vážnost správního řízení), lze jej po předchozím upozornění podle § 63 SŘ **vykázat z místa, kde se úkon koná** (*ústně vyhlášeným usnesením*, s povinností vykázaného se jím okamžitě řídit; následně musí být vyhotoveno *písemné usnesení*, proti kterému lze podat odvolání, které nemá odkladný účinek). V daném případě lze pro srovnání poukázat na § 21 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). Ten stanoví, že vyloučit důvěrníka z účasti na úkonu lze pouze výjimečně, jestliže by účast důvěrníka narušovala průběh úkonu nebo ohrozila dosažení účelu úkonu. V případě, že byl důvěrník vyloučen, je nutné umožnit oběti, aby si zvolila jiného důvěrníka, ledaže uvedený úkon nelze odložit nebo by jeho odložení bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

? Pokud by OPPSP i nadále trvala na přítomnosti důvěrníka, ústní jednání se odročí, aby nedošlo k újmě jejich práv a ona si mohla zvolit jiného důvěrníka.

Vykázání důvěrníka je krajním prostředkem, zpravidla by mělo postačovat eventuální uložení pořádkové pokuty. Pokud je již důvěrník vykázán a správní orgán odročí provedení úkonu, aby si osoba přímo postižená spácháním přestupku zvolila jiného důvěrníka (na rozdíl od zákona č. 45/2013 Sb. však takovou povinnost výslovně stanovenou nemá), předpokládá se spíše, že si osoba přímo postižená spácháním přestupku zvolí jako důvěrníka jinou osobu. S přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu však nevylučujeme, že by správní orgán mohl akceptovat ponechání původního důvěrníka, lze-li očekávat, že nebude průběh opakovaného úkonu znovu narušovat. Je přitom nutno zohledňovat účel právní úpravy a potřeby osoby přímo postižené spácháním přestupku jakož i zájem na nerušeném průběhu řízení.

? Může si OPPSP na každý úkon zvolit jiného důvěrníka?

Ano, může. Nemůže však mít více jak jednoho zmocněnce.

V případě dítěte jako OPPSP (i např. v případech, kdy jsou rodiče rozvedeni a každý z rodičů zvolil svému dítěti jiného důvěrníka) - je třeba přihlížet k vůli dítěte, je-li schopno pochopit institut důvěrníka a označit osobu, které důvěřuje. Důvěrník by měl být zásadně jen jeden. Správní orgán by tedy měl vést zákonné zástupce k dohodě s přihlédnutím ke stanovisku a potřebám dítěte.

? Může si OPPSP k doprovodu na úkon zvolit více důvěrníků?

Přikláníme se spíše k závěru, že právní úprava je koncipována tak, že osoba přímo postižená spácháním přestupku má právo být doprovázena jedním důvěrníkem.

(Zákonodárce výslovně upravuje případy, kdy připouští účast více než jednoho důvěrníka, přičemž v zákoně č. 250/2016 Sb. takové situace vymezeny nejsou, a proto by měl být zásadně připuštěn pouze jeden důvěrník.)

? Má důvěrník zvolený OPPSP nárok na náhradu nákladů řízení (ušlý výdělek a hotové výdaje náležející „jiné osobě“ v souvislosti s náklady důkazů) podle § 79 odst. 1 SŘ ve spojení s § 1 – 5 vyhl. č. 520/2005 Sb.?

Důvěrník nemá nárok na náhradu nákladů, není „jinou osobou“ (např. svědkem), jeho přítomnost pro opatřování podkladů pro rozhodnutí není nezbytná; nejde o náklad důkazu podle § 79 odst. 1 SŘ.

? Jak postupovat, když OPPSP v průběhu ústního jednání (např. jeho závěrem) podle § 36 odst. 1 SŘ navrhne provedení důkazu výsledkem svědka, a to ústnímu jednání přítomného jejího důvěrníka? (*Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v řízení o přestupku postavení obviněného, zmocněnce obviněného, svědka, znalce nebo tlumočnicka.*)

Pakliže si OPPSP pro konání jednání zvolila důvěrníka, je žádoucí hned úvodem ústního jednání prověřit, nebyl-li důvěrník spáchání skutku přítomen, resp. předem vyloučit možnost, že by bylo nutné/nebo mohlo být navrženo provedení důkazu jeho výsledkem. (viz. § 36 odst. 1 SŘ – právo účastníků navrhnout důkazy, § 71 odst. 1 ZOP – právo OPPSP navrhnout důkazy nebo § 72 odst. 1 ZOP právo zák. zástupce/opatr. mladistvého obv. a OSPOD navrhnout důkazy).

Pokud však v průběhu řízení vyjde najevo potřeba provést výslech takové osoby, pak se domníváme, že tuto osobu jako svědka lze vyslechnout, je-li to nezbytné, samozřejmě s tím, že nadále by již nemohla v řízení vystupovat jako důvěrník. [*Pakliže byl důvěrník přítomen dosavadnímu průběhu ústního jednání (zejm. provádění dokazování), přičemž následně (např. na návrh OPPSP) byl vyslechnut jako svědek, pak při hodnocení takového důkazu je třeba počítat s tím, že bývalým důvěrníkem poskytnutá svědecká výpověď může být ovlivněna informacemi, které svědek (bývalý důvěrník OPPSP) získal svou přítomností v dosavadním průběhu ústního jednání. Proto pokud by např. OPPSP navrhla výslech svého důvěrníka jako svědka, je žádoucí provedení takové důkazního prostředku učinit pokud možno ještě před provedením ostatních důkazních prostředků (zejm. před výslechem dalších svědků) a také pokud možno dříve, než svědek (bývalý důvěrník OPPSP) vyslechne vyjádření ústního jednání přítomných účastníků řízení (tj. obviněného, příp. poškozeného nebo vlastníka věci) a osob s vybranými procesními právy (tj. OPPSP, příp. v řízení o přestupku mladistvého obviněného - jeho zákonného zástupce a OSPOD).]*

Pokud by i přes výše uvedené nebylo takovému návrhu **vyhověno**, je podle § 68 odst. 3 SŘ nezbytné v následně vydaném rozhodnutí zdůvodnit, proč návrhu nebylo vyhověno.

§ 72a odst. 1 ZOP Ochrana osob vystupujících v řízení o přestupku

„(1) Správní orgán vyloučí z nahlížení do spisu údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydliště, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání, popřípadě jiné údaje umožňující kontakt osob vystupujících v řízení o přestupku na jejich žádost, vyžaduje-li to ochrana jejich soukromí nebo bezpečnosti. O žádosti podle věty první rozhodne správní orgán usnesením.“

(2) Údaje podle odstavce 1 jsou vyloučeny z nahlížení do spisu, pokud byl přístup k těmto údajům omezen v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, je-li tato skutečnost správnímu orgánu známa. O vyloučení z nahlížení do spisu se učiní záznam do spisu.

Žádost, jakožto typ podání, lze dle § 37 odst. 4 SŘ učinit

- a) písemně nebo
- b) ústně do protokolu (§ 18 SŘ)
- c) anebo v elektronické podobě

Z žádosti, jakožto typu podání, musí být dle § 37 odst. 2 SŘ patrné:

- a) kdo je činí, (fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování podle § 19 odst. 4 SŘ).
- b) které věci se týká
- c) a co se navrhuje.

Protokolace by měla obsahovat náležitosti uvedené v § 18 SŘ.

Nahlížení do spisu je upraveno v § 38 SŘ. Právo nahlížet do spisu, se kterým je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části (*bezplatně, neboť dle § 2 odst. 2 zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích úkony související s přestupkovým řízením nejsou předmětem poplatku*) je uvedeno:

- v § 38 odst. 1 a 4 SŘ (*pro účastníky řízení obviněný, poškozený, vlastník věci a jejich zmocněnce*);
- v § 71 odst. 1 ZOP (*pro osobu přímo postiženou spácháním přestupku*);
- v 72 odst. 1 ZOP (*pro zákonného zástupce / opatrovníka mladistvého obviněného a OSPOD*)

Předmětné ustanovení § 72a odst. 1 ZOP umožňuje zajistit ochranu soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení (*tj. osoby přímo postižené spácháním přestupku, poškozeného, svědka, zákonného zástupce, opatrovníka nebo zmocněnce*), aby bylo zabráněno jejich zastrašování a příp. zabráněno i odvetě, čímž by měla být zvýšena (zejm. v případě svědků) ochota se správním orgánem spolupracovat.

Ochrana spočívá v tom, že správní orgán z nahlížení do spisu vyloučí údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydliště, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání osob, popř. jiného(-ch) údaje(-ů) umožňujícího(-ch) kontakt (např. e-mail, telefon ...), čímž osobám, které jsou oprávněny nahlížet do spisu (zejm. obviněnému) znemožní tento údaj zjistit.

S účín. 1.7.2025, a to novelizací ZOP zákonem č. 78/2025 Sb., dosavadní taxativní výčet z nahlížení „vylučitelných“ údajů (*kteé lze dle ustanovení § 72a odst. 1 ZOP anonymizovat*) byl rozšířen o text „*popřípadě jiné údaje umožňující identifikaci*“ (např. e-mail, telefon), tedy od 1.7.2025 jde o výčet demonstrativní.

☞ Pakliže dojde k vyloučení nahlížení do spisu (*usnesením podle § 72a odst. 1 ZOP nebo úředním záznamem podle § 72a odst. 2 ZOP*) není tím dotčeno právo oprávněných osob nahlížet do spisu ➔ pokud oprávněná osoba uplatní své právo nahlížet do spisu dle § 38 odst. 1 SŘ, příp. uplatní právo činit si výpisky nebo právo, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části dle § 38 odst. 4 SŘ, oprávněné osobě budou tato její práva poskytnuta, ovšem údaj(-e) osoby vystupující v řízení, které byl(-y) z nahlížení vyloučen(-y), bude(-ou) anonymizován(-y) (*a to včetně písemností vložených do spisu nebo pořízených před nabytím právní moci usnesení, např. oznámení přestupku Policie ČR, žádosti o vyloučení z nahlížení apod.*)

☞ Samotné vyloučení z nahlížení do spisu v § 72a odst. 1 ZOP správní orgán provede:

- a) bud' žádost osoby vystupující v řízení o vyloučení z nahlížení do spisu výše uvedených údajů shledá důvodnou ➔ v takovém případě vydá usnesení o vyloučení z nahlížení do spisu dle § 72a odst. 1 ZOP; (neshledá-li žádost důvodnou /bude-li podána žádost osoby, která k tomu není oprávněna ➔ vydá usnesení o zamítnutí žádosti dle § 72a odst. 1 ZOP)⁸
- b) pakliže ale původně bylo o totožném skutku vedeno trestní řízení, ale následně byla věc předána správnímu orgánu k projednání (*neboť orgán činný v trestním řízení dospěl k závěru, že se nejedná o trestný čin, ale jednání pachatele by mohlo být přestupkem*) a pokud už v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku byl přístup k těmto údajům osoby vystupující v řízení omezen ➔ správní orgán o vyloučení z nahlížení do spisu učiní záznam (*automaticky, aniž by ze strany osoby vystupující v řízení bylo třeba provádět jakýkoliv úkon, tedy ani žádost*)

☞ Častým případem, kdy bude o ochranu dle § 72a odst. 1 ZOP žádáno, budou případy domácího násilí, které často hraničí s trestnou činností (*např. četné a opakované verbální i neverbální útoky, stalking apod.*). Především v době před rozvodem manželů / rozchodem partnerů, zejm. v případech přestupku ublížení na zdraví dle § 7 odst. 1 písm. b) ZNP, a to mnohdy opakovaného, často dochází k situaci, kdy napadená osoba tajně opustí společnou domácnost, kterou sdílí s pachatelem a skrývá se před ním, neboť se obává jeho dalších útoků, příp. závažnějších následků jeho útoku.

☞ Je pravděpodobné, že o ochranu dle § 72a odst. 1 ZOP budou (a to důvodně) žádat i osoby v postavení svědka (m.j. i policisté nebo strážníci, sociální pracovníci apod.), aby nebyli zejm. ve svém soukromí či na pracovišti vystavováni agresivním výpadům a vyhrožování obviněného.

V těchto případech je žádoucí poskytnout osobě přímo postižené spácháním přestupku ochranu - postupem, který ZOP umožňuje - tedy v návaznosti na její žádost podle § 72a odst. 1 ZOP následně usnesením rozhodnout o vyloučení z nahlížení do spisu zejm. údaje o místu jejího bydliště, resp. místa, kde se zdržuje (skrývá). Tím by mohlo být agresivnímu partnerovi ztíženo, ideálně znemožněno, zjistit, kde se zdržuje (skrývá), a tedy osoba přímo postižená spácháním

⁸ Pokud žádosti o poskytnutí ochrany vyhoví, usnesení o vyloučení stanovených údajů z nahlížení do spisu oznámí všem účastníkům řízení (příp. dalším osobám, kterým zákon č. 250/2016 Sb. přiznává právo nahlížet do spisu) a dále osobě, která o poskytnutí ochrany požádala, není-li sama účastníkem řízení. Proti usnesení mohou tyto osoby podat odvolání.

V případě nevyhovění žádosti o poskytnutí ochrany rozhodne správní orgán usnesením, které oznámí pouze osobě, která o poskytnutí ochrany požádala; ta má právo se proti usnesení odvolat.

Bliže k této problematice viz Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (3. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 1. února 2022), str. 88, dostupný na internetových stránkách Ministerstva vnitra pod odkazem: <https://mv.gov.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-řízení-o-nich-ucinný-od-1-7-2017.aspx>.

přestupku nemusí být vystavena dalšímu agresivnímu jednání pachatele, jeho zastrašování, vyhrožování apod.

Jestliže bylo původně o totožném skutku vedeno trestní řízení, ale následně byla věc předána správnímu orgánu k projednání *(neboť orgán činný v trestním řízení dospěl k závěru, že se nejedná o trestný čin, ale jednání pachatele by mohlo být přestupkem)* a **pokud už v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku byl omezen přístup k údajům o místě trvalého pobytu, popřípadě bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání, popř. jiného údaje umožňujícího kontakt osob vystupujících v řízení (tj. osoby přímo postižené spácháním přestupku, poškozeného, svědka, zákonného zástupce / opatrovníka mladistvého obviněného, zmocněnce apod.)** ➔ správní orgán bezodkladně **po doručení spisové dokumentace** *[neboť tím se správní orgán dozví a je mu známa skutečnost, že již v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku byl přístup k údajům osob(-y) omezen]* učiní do spisu **záznam o vyloučení z nahlížení** *(automaticky, aniž by ze strany osoby vystupující v řízení bylo třeba provádět jakýkoliv úkon, tedy ani žádost).*

Pakliže byla osobě vystupující v řízení přiznána *(ať již při předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, o čemž by správní orgán dle § 72a odst. 2 ZOP pořídil úřední záznam nebo ať už bylo na její žádost správním orgánem vydáno usnesení, kterým její údaj(-e) byl(-y) vyloučeny z nahlížení do spisu)* **ochrana, měla by být tato ochrana poskytována nikoliv jen po dobu řízení o přestupku (tzn. jen do právní moci rozhodnutí o vině / usnesení o zastavení řízení), ale po dobu „existence“ spisu, tzn. i po nabytí právní moci rozhodnutí, neboť § 38 odst. 1 SŘ účastníkům řízení umožňuje nahlížení do spisu i po nabytí právní moci.**

§ 72a odst. 3 ZOP

Právo OPPSP žádat o učinění potřebných opatření k zabránění jejího kontaktu s pachatelem

(3) Správní orgán na žádost osoby přímo postižené spácháním přestupku učiní, je-li to potřebné k zajištění její bezpečnosti, ochrany před druhotnou újmou nebo soukromí, potřebná opatření k zabránění jejího kontaktu s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání přestupku nebo proti níž se vede řízení o přestupku při všech úkonech, kterých se účastní, a to i před jejich započatím a po jejich skončení. Nelze-li kontaktu osob podle věty první při úkonu zabránit, protože to vylučuje povaha prováděného úkonu, správní orgán učiní potřebná opatření, aby bylo kontaktu mezi těmito osobami zabráněno před započatím a po skončení úkonu.

• Žádost OPPSP

Z hlediska formálních náležitostí je třeba upozornit, že ačkoliv zákon č. 250/2016 Sb. konkrétní náležitosti žádosti podle § 72a odst. 3 neupravuje, jde v daném případě o podání ve smyslu § 37 správního řádu, a uplatní se proto požadavky uvedené v tomto ustanovení.

Jde o podání podle § 37 SŘ

Žádost je typem podání, které lze podle § 37 odst. 4 SŘ učinit:

- a) písemně,
- b) ústně do protokolu *(musí obsahovat náležitosti uvedené v § 18 SŘ)*
- c) v elektronické podobě *(e-mailem s uznávaným elektr. podpisem)* nebo prostřednictvím datové schránky

Z žádosti, jakožto typu podání, musí být podle § 37 odst. 2 SŘ patrné:

- a) kdo je činí (*OPPSP jako fyzická osoba v podání uvede jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, příp. jinou adresu pro doručování podle § 19 odst. 4 SŘ*)
- b) které věci se týká (*...předmětného přestupku*)
- c) co navrhuje (*...aby bylo(-a) učiněno(-a) potřebné(-á) opatření vedoucí k zabránění kontaktu žadatele (OPPSP) s pachatelem*)

Pokud OPPSP ve své žádosti konkrétní opatření **nenavrhne** – **není** to důvod k tomu, aby byla vyzývána (ve smyslu § 37 odst. 4 SŘ) k odstranění vad (*k doplnění*) žádosti.

- **„Zúřadování“ podané žádosti OPPSP**

O podané žádosti **NEBUDE** rozhodováno usnesením. (*Tedy nikoliv obdobně, jak je stanoveno v § 72a odst. 1 ZOP v případě podání žádosti osoby vystupující v řízení o vyloučení nahlížení do spisu ohledně jejich údajů, o čemž se rozhoduje usnesením*).

Pakliže správní orgán žádosti **VYHOVÍ i částečně** (*tedy dospěje k závěru, že je dán důvod pro učinění opatření potřebného(-ých) k zajištění bezpečnosti, ochrany před druhotnou újmou nebo soukromí OPPSP k zabránění jejího kontaktu s pachatelem*)

Jaká opatření jsou potřebná, musí s ohledem na konkrétní okolnosti případu a možnosti správního orgánu objektivně posoudit oprávněná úřední osoba, přičemž není vázána tím, co žadatel uvedl ve své žádosti, byť k tomu může přihlížet. ➡ Tedy **správní orgán určí, jaká konkrétní opatření budou provedena, a to bez ohledu na případný návrh OPPSP**. S ohledem na zásadu písemnosti (§ 15 odst. 1 SŘ) je žádoucí, aby opatření, která budou provázet provádění konkrétního úkonu, **byla zachycena ve spisu**. Například půjde-li o ústní jednání, může být v protokolu o ústním jednání popsáno, jaká opatření byla učiněna.

Je žádoucí, aby **správní orgán PŘEDEM** **uvědomil osoby, které se budou úkonu účastnit, o opatřeních, která budou daný úkon doprovázet a přiměřeně je poučil**, a to zejména v případě, že si tato opatření budou vyžadovat jejich součinnost, respektive pokud ovlivní způsob, jakým budou tyto osoby vykonávat svá procesní práva nebo plnit své procesní povinnosti.

? Otázkou je, jak předem osoby, které se budou účastnit úkonu, o chystaných opatřeních informovat, neboť žádosti OPPSP bylo vyhověno? A současně, jak informovat OPPSP, pokud žádosti vyhověno nebylo?

Ze zákona nevyplývá přímo požadavek na to, aby došlo ke sdělení v „předvolance“. Nevyhovění žádosti má formu prostého sdělení, nejde o rozhodnutí. Lze tedy ponechat zvolený postup na konkrétních případech, podle toho, který způsob sdělení bude vyhodnocen jako nejpraktičtější.

Způsob sdělení v „předvolance“:

Informace o VYHOVĚNÍ žádosti bude sdělena již v „předvolance“, a to jak OPPSP (čímž bude vyzrozuměna, zda bylo její žádosti vyhověno), tak i ostatním osobám, které se budou úkonu účastnit (*tzn. dotčeným osobám = obviněnému + příp. poškozenému a v případě přestupku*

mladistvého obviněného též jeho zák. zástupci a OSPOD, případně jejich zmocněncům a předvolaným svědkům).

Je doporučeno, aby současně byli poučeni o možnosti podání stížnosti podle § 175 odst. 1 SŘ, aby případně ještě před konáním ústního jednání mohli uplatnit stížnost proti postupu správního orgánu.

Pakliže správní orgán žádosti NEVYHOVÍ (*tedy dospěje k závěru, že není dán důvod pro učinění opatření potřebného(-ých) k zajištění bezpečnosti, ochrany před druhotnou újmou nebo soukromí OPPSP k zabránění jejího kontaktu s pachatelem*), bude tato informace sdělena pouze neúspěšnému žadateli-OPPSP, a to již v „předvolance“ současně s poučením o možnosti podání stížnosti podle § 175 odst. 1 SŘ tak, aby ještě před konáním ústního jednání mohla uplatnit stížnost proti postupu správního orgánu.

V úvodu protokolace z ústního jednání bude zaznamenáno:

- a) v případě VYHOVĚNÍ žádosti / ČÁSTEČNÉHO vyhovění žádosti bude informace o tom, že správní orgán všechny dotčené osoby již předem v „předvolance“ informoval + poučil o možnosti podat stížnost dle § 175 odst. 1 SŘ a bude uvedeno, jaká opatření byla skutečně pro ústní jednání provedena;
- b) v případě NEVYHOVĚNÍ žádosti – správní orgán o tomto OPPSP v „předvolance“ informoval + poučil o možnosti podat stížnost podle § 175 odst. 1 SŘ.

Je žádoucí, aby **opatření, která budou provázet provádění konkrétního úkonu, byla zachycena ve spise** – např. půjde-li o ústní jednání, může být v protokolu o ústním jednání popsáno, jaké(-á) opatření bylo(-a) učiněno(-a).

Ustanovení lze považovat i za promítnutí obecnější zásady předcházení škody či újmy, která může nastat osobám, které (na základě požadavků orgánů veřejné moci) absolvují (jakékoliv) řízení u správního orgánu, často ne dobrovolně.

Možné typy opatření ve vztahu k § 72a odst. 3 ZOP

Konkrétní postup způsobu zajištění bude záviset na okolnostech (stavebním řešení sídla správního orgánu, jeho možnostech, technice atd.), proto není ani přesně popisováno, jaká opatření je potřeba volit. OPPSP může vznést konkrétní požadavky na způsob ochrany, na druhé straně často ani nebude moci reálně odhadnout, co bude skutečně potřeba (na úřadě bude např. poprvé, tzn. ani nemůže vědět, co má navrhopvat). Konkrétní řešení navrhuje a realizuje správní orgán tak, aby bylo cíle (ochrany) dosaženo.

Mezi opatření, která mohou být prakticky realizovatelná, patří ta, která lze provést v budově úřadu, i ta, která lze uložit pachateli přestupku a jsou přiměřená povaze a závažnosti přestupku. Jsou minimálně dvě situace, kdy je vhodné přistoupit k zamezení kontaktu: a) oběť má strach z pachatele a toto dokáže odůvodnit, b) jsou zde objektivní důvody pro zamezení kontaktu. *Podstatné je materiální zajištění bezpečnosti (zamezení zbytnému kontaktu v rizikových situacích).* Cílem je zajistit bezpečí oběti, způsob provedení je ponechán na možnostech správního orgánu. Je zřejmé, že způsob provedení tohoto opatření se bude v průběhu měnit podle možností správních orgánů.

Takovým opatřením může být:

- umístění židlí pro obě strany při ústním jednání v dostatečné vzdálenosti,
- přehrazení místnosti,
- doprovod OPPSP úřední osobou po budově, kde se ústní jednání koná, a to před i po konání ústního jednání,
- využití technického zařízení pro přenos obrazu i zvuku.

Využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku je zatím obtížně proveditelné vzhledem k technickému vybavení obecních úřadů. Jednání by muselo být zaznamenáno celé, neboť OPPSP může být přítomna celému jednání. Správní řád však v § 18 odst. 1 uvádí, že kromě protokolu lze též pořídit obrazový nebo zvukový záznam.

V praxi se tedy bude jednat spíše o omezení kontaktu, nebo zabránění bezprostřednímu kontaktu. U výslechu svědka či účastníka, kde má obviněný právo klást otázky, kontaktu, resp. přítomnosti v jedné/stejně místnosti zabránit nelze. I do současné doby (tedy před doplněním odst. 3 § 72a ZOP) správní orgán musel čelit osobám, které vykazovaly známky agresivity či násilí a řešil otázku bezpečnosti OPPSP či svědků.

❓ Jak postupovat, pokud žádost podle § 72a odst. 3 ZOP nepodá OPPSP předem, resp. před termínem prováděného úkonu, ale až na místě prováděného úkonu.

Zákon nestanoví, že taková žádost má být podána předem, ale bude záležet na dané situaci a podmínkách, je-li možno i bez přípravy žádosti vyhovět.

❓ Jak prakticky provádět protokolaci ústního jednání, pokud bylo vyhověno žádosti OPPSP podle § 72a odst. 3 ZOP a bylo učiněno opatření s využitím technického zařízení pro přenos obrazu i zvuku (OPPSP i pachatel jsou každý v jiné místnosti)?

Protokolace i podepisování budou probíhat obdobně, jako při běžném ústním jednání. Do protokolu je třeba zaznamenat, že úkon je prováděn s využitím technického zařízení pro přenos obrazu i zvuku. Pokud byl pořízen záznam jednání, je součástí spisu.

❓ Bude-li dotčenou osobou podána podle § 175 SŘ stížnost proti postupu správního orgánu (*tzn. proti vyhovění/nevyhovění žádosti OPPSP dle § 72a odst. 3 ZOP*), je dán důvod, aby se projednávání přestupku, resp. provádění předmětného úkonu „přerušilo“, a to až do doby vyřešení stížnosti, a to vč. přešetření stížnosti nadřízeným správním orgánem?

Ne, žádné ustanovení ZOP ani SŘ nestanoví, aby bylo řízení přerušeno, než bude vyřízena stížnost.

Metodiku vypracoval:

odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra

odbor legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra

odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra

Mgr. Pavlína Kroupová, KÚ Libereckého kraje